

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Secvnda Controversia. An antiqui Patres meruerint, aut mereri potuerint
condignè, aut congruè diuini Verbi Incarnationem, aut eius
accelerationem, vel circumstantias, aut aliquem Incarnationis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

Respond. nullam esse consequentiam. Ad cuius probationem negatur antecedens loquendo de eo, quod sequitur ad id, quod gratis concessum est, & per tempus aliquod esse definit, & cum desinente definit: huius enim restitutio siue reparatio sub eodem merito (quamvis non eodem modo) cadit, sub quo cadit illius reparatio, ad quod quasi naturaliter & necessario sequitur. Vnde ad probationem antecedentis dico non esse simile quod affertur pro simili, quia gratia beatitudo & scientia infusa animæ Christi sequebantur unionem animæ cum Verbo, quæ nunquam esse desijt: & ideo non potuerunt subsequi merita, sicut restitutio dicte unionis, sed priora fuerunt omni merito, sicut & ipsa unio animæ cum Verbo.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An antiqui Patres meruerint, aut mereri potuerint condignè, aut congruè diuini Verbi Incarnationem, aut eius accelerationem, vel circumstantias, aut aliquem Incarnationis effectum?

*Scilicet que
sunt.*

NOMINE Patrum antiquorum non Sancti solum Mosaiæ legis; sed omnes etiam legis naturæ iusti comprehenduntur; Quibus Incarnationis mysterium explicite vel implicite fuit à Deo reuelatum, ut ait sanctus D. in 2.2. qu. 2. ar. 7. non minus enim hi, quam illi diuini Verbi Incarnationem sanctis suis operibus ad eam à Deo obtinendam ordinatis mereri de congruo potuerunt. Verum ex Theologis plures Controversiam hanc ad solos legis Mosaiæ Patres videntur arctare; non quia legis naturæ iustos excludant; sed quia solis istis promissa fuit Incarnatio Verbi diuini, ut ait Apost. ad Rom. 1.5. c. in hæc verba: Dico enim Iesum Christum ministrum fuisse circumcisionis (id est Iudaici populi) propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum, gentes autem super misericordia honorare Deum. Et questio propriè est de merito congrui, tam respectu Incarnationis, quam accelerationis & cuiuslibet circumstantiæ. Quid autem nomine accelerationis intelligendum sit, dicemus inferius.

*Sententia
Doctorem.*

IN HAC Controversia quatuor sunt præcipuæ Theologorum sententiæ. Ex quibus vltima quæ est D. Thomæ, quatuor habet dicendi modos. Est igitur PRIMA SENTENTIA dicens, antiquos Patres non meruisse etiam de congruo Incarnationem quoad eius substantiam, sed tantum quo ad eius accelerationem. Hanc sequuntur D. Bonaventura in 3. dist. 3. artic. 2. quest. 2. Marilius eadem distinct. quest. 5. Et Gabriel ibid. q. 1.

SECUNDA SENTENTIA est affirmans antiquos Patres non solum meruisse accelerationem Incarnationis, sed etiam Incarnationem ipsam, non secundum se, sed quo ad vnum tantum eius effectum; non quidem quo ad illum, qui est iustificatio per gratiam, sed quo ad alterum, qui est apertio Regni cælestis. Hanc etiam sequitur D. Bonaventura loco notato, & tribui solet Alensi, sed Vasquez obseruat doctorem hunc non distinguere de merito congrui respectu Incarnationis & accelerationis aut circumstantiarum.

TERTIA SENTENTIA est Vasquezij, dist. 22. c. 4. & 23. c. 5. qui dicit quatuor. Primum est, antiquos Patres non meruisse congruè ipsum mysterium Incarnationis: Ex quo sequitur (inquit) neque meruisse executionem illius, neque prædestinationem. Secundum est, eos congruè

meruisse circumstantias aliquas eiusdem mysterij, & earum prædestinationem. Tercium est, Patres meruisse accelerationem Incarnationis. Vltimum est, antiquos Patres non meruisse singulas Christi actiones, quibus meruit redemptionem, neque tempus peculiare & determinatum illarum. Eandem sententiam, quoad tria prima dicta sequitur Pesantius, dist. 3.

QUARTA SENTENTIA est D. Th. in hoc ar. & in 3. ad Amb. dist. 4. docentis, antiquos Patres de congruo meruisse diuini Verbi Incarnationem secundum eius substantiam, non tamen ex condigno. Cuius sententiæ defensores variè eam interpretantur, aut proponunt.

Est igitur primus dicendi modus Val. punct. 8. qui tria dicit. Primum est, Patres non solum promeritos esse de congruo Incarnationem quoad tempus, in quo Verbum Dei carnem sumpsit, ut scilicet tunc & ex semine Abrahæ fieret sed etiam absolute. Secundum est, ex condigno nullum hominum promeritum fuisse Incarnationem. Tertium est, ex hoc ipso, quod beata Virgo & alij sancti meruerunt ex congruo Incarnationem ipsam, meruisse quoque per eadè opera à Deo præuisa, ut Deus præordinaret & veller Incarnationis mysterium peragere; nam Deus non aliter res prædefiniuit, quam eas exequatur.

Secundus dicendi modus est Suarezij dist. 10. sect. 5. & 6. Vbi octo dictis suam explicat opinionem. Primum est: nullus hominum meruit de condigno Incarnationem filij Dei. Secundum est: nulla pura creatura potuit de condigno propriè & perfectè mereri Incarnationem, etiam si intercederet Dei promissio; quamvis illa posita esset aliqualis ratio meriti aliquam similitudinem habes cum merito de condigno. Tertium est: Posita hac promissione adhuc non esset in illis operibus meritum propriè ac simpliciter de condigno habens seu inducens veram rationem iustitiæ. Quartum: eo modo imperfecto, quo potest vnus homo mereri Incarnationem in alia natura, potest etiam in propria. Quintum: patres non potuerunt mereri de congruo prædestinationem Incarnationis. Sextum est: Non potuerunt antiqui Patres de potentia ordinaria mereri de congruo prædestinationem Incarnationis, quoad circumstantias eius. Septimum est: Antiqui Patres etiam meruerunt de congruo aliquas circumstantias Incarnationis, & aliquo modo dici possunt meruisse eiusdem accelerationem.

Tertius dicendi modus est Asturicensis in rel. de gratia Christi, quest. 5. pag. 478. & seq. vbi suam sententiam explicat quinque conclusionibus. Prima est: Si Patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, ut propter eorum merita Verbum citius in mundum veniret, quam per diuinum consilium fuerat dispositum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita Patrum præiudicaret, improbabiliter diceretur Patres antiquos accelerationem Incarnationis Christi meruisse. Secunda Conclusio est: SS. Patres ita dicantur accelerationem Incarnationis Christi meruisse, ut Deus antequam præiudicaret eorum merita, decreuerit quidem filium suum in mundum mittere; non tamen designauerit certum tempus, in quo illum esset missurus, sed quo ad hoc expectauerit merita Patrum: quibus in sua æternitate præiudicaret determinatum tempus Incarnationis filij sui, cum aliqua probabilitate dici potest antiquos Patres meruisse Incarnationis Christi accelerationem.

Iterationem : sed multò probabilius oppositum asseritur. Tertia eius conclusio est : Improbabiliter asseritur Patres antiquos meruisse de condigno Incarnationem Christi Domini , quoad secundum eius effectum, scilicet apertionem Regni coelestis. Quarta eius Conclusio est : Patres antiqui legis meruerunt de congruo Incarnationem Christi Domini , & quo ad subiectum & quo ad tempus & quoad eius effectus & quo ad omnes eius circumstantias . Ultima eius Conclusio est : Opera antiquorum Patrum non meruerunt , ut Deus sua dispositione prædefiniret ab æterno Incarnationem Christi in tempore futuram, sed prius secundum rationem prædefiniret Christi Incarnationem , quam prævideret ipsa Patrum merita : at Patres antiqui meruerunt de congruo Christi Incarnationem , quantum ad temporalem eius executionem ; nam ut sic fuit posterior eorum meritis . Sententiam hanc sequitur Rada in sua 3. p. Controvers. 12. artic. 3. in 2. dubio : sed discordat ab ea in ultima parte quartæ Conclusionis : ait enim antiquos Patres non potuisse de potentia ordinaria mereri Incarnationem , quoad omnes eius circumstantias.

Ultimus dicendi modus est Medin. qui dicit tria. Primum est : De potentia Dei absoluta purus homo in gratia Dei existens potuit mereri de condigno Incarnationem filij Dei . Secundum est : De lege, ac potentia ordinaria non potuerunt puri homines, quantumlibet iusti promereri de condigno Incarnationem. Tertium est : Patres antiqui meruerunt de congruo Incarnationem petendo & orando. Sententiam hanc & præcedentem sequitur Aluarez. Sed primum huius sententiæ dictum non approbat.

Resolutio.

Quatuor sunt huius Controversiæ capita in inscriptione proposita , circa quæ versantur omnes Theologorum opiniones supra notatæ, scilicet ipsa Incarnationis substantia, eius acceleratio, reliquæ circumstantiæ, & eiusdem Incarnationis effectus, secundum hæc enim sola vel omnia vel aliqua videntur posse ad mysterium Incarnationis sibi & humano generi promerendum merita Patrum extendi. De his igitur singulis breuiter, ac dilucidè agendum est. Sed præmittenda primò sunt communia quædam his omnibus capitibus fundamenta.

Distinguitur meritum in condignum & congruum, & utriusque modum rationis, conditionis, & differentie declaratur.

Notandum est igitur duplex esse meritum ; alterum de condigno ; & alterum de congruo. Meritum de condigno est opus, cui de iustitia debetur merces. Et quia duplex est iustitia, altera perfectæ seu rigorosæ ; & altera imperfecta : ideo duplex etiam est meritum apud Deum de condigno ; alterum perfectum, cui secundum leges perfectæ & rigorosæ iustitiæ debetur præmium ; & hoc soli conuenit Christo Dei & hominum mediatori , de quo merito multa diximus supra question. 1. artic. 2. Controvers. 2. alterum imperfectum, quod innititur gratiæ & misericordiæ acceptantis ; sed tamen est iustum & æquale simpliciter respectu præmij , scilicet æternæ mercedis : ut Caietan. aduertit in 1. 2. qu. 114. art. 3. postulat autem hic posterior modus meriti de condigno quatuor condiciones, vel magis principia , ex quibus omnis eius valor emanat, quæ proponit & explicat Medina in allegato artic. 3. & Asturicensis in supra notata quest. 5. Conclus. 4. Sed hic tria tantum assignat . Aluar. autem disp. 17. quatuor enumerat . Rada verò loco superius allegato vnam ex eis omittit ; quia non placet Scoto. Est igitur prima conditio, siue merendi ratio gratia & amicitia Dei in operante, ut ait S. D.

in allegata quest. 114. art. 3. Secunda conditio est, ut operatio meritoria fiat formaliter aut virtualiter propter Deum summè dilectum ; in quo etiam includitur libertas actus, ut expresse docet sanctus Thomas in eadem quest. artic. 4. Tertia conditio est, ut opus ex inclinatione gratiæ & charitatis dirigatur in præmium, ad quod assequendum ordinatur. Si namque merentis opus ex sola operantis libertate dirigeretur in præmium supernaturale, nec illi nec Deo supernaturalis præmij redditori esset omnino proportionatum ; ac proinde nec illius esset condignè meritorium, ut ait S. D. in d. art. 4. Ad hanc reducitur alia conditio seu causa meriti, quam assignat ibi S. Tho. & alijs meriti principijs annumerat Medina, nimirum, ut opus fiat ex virtute & motione Spiritus sancti nos in vitam æternam mouentis ; iuxta illud Ioan. 4. Fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Quarta conditio est diuina promissio : quam esse necessariam affirmat S. D. in dicta q. 1. & ibi Caiet. & probat Medina in eadem qu. 114. 4. 5. Illa verò conditio siue radix merendi, ut scilicet qui meretur sit membrum Christi, quam ibi ponit, & ex Scripturis ostendit Medina, non est ad meritum absolute necessaria : nam, si quis non ex meritis Christi gratiam haberet à Deo (quod fieri posse certum est) posset hic sibi per opera bona mercedem æternæ vitæ promereri.

Meritum autem ex congruo impropria ac lata acceptione meritum nuncupatur ; quomodo omnino preparatio ad aliquid habendum meritum appellatur, ut ait S. Thomas in 3. dist. 4. questione 3. art. 1. Huic autem merito constituendo necessariae sunt & sufficiunt duæ primæ condiciones : nam tertia his addita meritum causat ex condigno, ut etiam notat Asturicensis in allegata qu. 5. Conclus. 4. Postulat ergo meritum congrui, ut operatio meritoria non dirigatur in præmium ex inclinatione gratiæ & charitatis, sed ex libera solum operantis voluntate, quæ operationem ex gratia & charitate procedentem ordinat ad præmium ; si enim considerata præmium à Deo meretur non ex condignitate, quæ nulla in ea est, sed ex congruitate ; quia scilicet congruum est, ut opus bonum ab homine procedens in Dei gratia & amicitia constituto præmiatur à Deo. Ad cuius euidentiam scito, duplicem esse congruitatem : altera est se tenens ex parte Dei, & eius misericordiæ ; non autem ex parte hominis operantis ; & hæc nullam habet meriti rationem, sed meta congruitas est. De hac loquitur S. D. in allegato art. 3. cum ait : Videtur congruum, ut homini operanti secundum suam virtutem Deus recompenset secundum excellentiam suæ virtutis : Altera congruitas est, quam lex constituit amicitiae ; & hæc cum in opus hominis ex gratia & charitate eidem inhaerente deriuetur, non solum ex parte Dei, & eius misericordiæ se tenet, aut consideratur ; sed etiam ex parte hominis per gratiam & charitatem operantis ; congruum enim est, ut Deus amicos suos & filios sibi obediētes exaudiatur, ut hic ait S. D. dicitur etiam meritum de congruo preparatio seu dispositio ad aliquod Dei donum recipiendum ; nam, ut ait S. D. in 4. sent. ad Ambaldum, dist. 27. quest. 1. art. 4. Actus fidei secundum August. meretur iustificationem, scilicet de congruo, quatenus est dispositio ad illam.

Ex his sequitur una conuenientia, & duæ differentie inter meritum ex condigno & meritum ex congruo coram Deo. Conuenientia est, quòd vtrumque fundatur in gratia & charitate. Prima differe-

differentia est: quod meritum ex condigno rationem habet iustitiæ, licet imperfectæ coram Deo: meritum autem congrui nullam habet iustitiam; sed est tantum amicabile debitum: non enim regulatur per leges iustitiæ, sed per leges amicitiae, secundum quas congruum est, ut amicus amicum & pater filium sibi obedientem exau diat, ut ante diximus. Secunda differentia quæ ex prima consequitur est, quod meritum ex condigno infallibilem habet effectum apud Deum; meritum autem de congruo non habet ex sui ratione indeficientem effectum, eo quod lex amicitiae non æquæ stricta est, ut lex iustitiæ, non enim exigit lex amicitiae, ut amicus amico petenti semper & in omnibus morem gerat.

PRIMA CONTROVERSIAE PARS IN TRIA membra subdivisa.

NVNC DE PRIMA *Controuersia parte,* scilicet de veterum Patrum merito respectu Incarnationis quo ad eius substantiam, agendum est: cuius tres adhuc sunt partes; una quærens, num actu Patres antiqui condigne meruerint Incarnationem: altera, num per Dei potentiam ordinariam, vel absolutam possibile fuerit eam Patres sibi, & humano generi condigne promereri? Tertia: num saltem merito congrui mereri potuerint, aut actu meruerint;

Primum 1. controuersie partis membrum. SS. Patres neque actu meruisse, neque per Dei potentiam absolutam mereri potuisse condigne mysterium Incarnationis, aut eum praedestinatione.

ET DE merito quidem actu SS. Patrum respectu Incarnationis communis est Theologorum consensus negantium veteres Patres Incarnationem Verbi condigne meruisse. Quod non obscurè significant diuinæ litteræ *Psalm. 88. ab illo vericulo. Si dereliquerint filij eius legem meam, & mandata mea non custodierint, &c. usque ad illum: Misericordiam autem meam non dispergam ab eo, &c. Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret. Ephes. 2. Deus autem, qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, contumiscavit nos in Christo: Cuius gratia estis saluati, &c. Ad Tit. 3. Cum autem benignitas, & humanitas apparuit Saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, qua fecimus nos; sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit, &c.* Si autem Patres ex condigno Verbi Incarnationem meruissent, diceremur nos, id est genus humanum ex operibus iustitiæ saluatorem; ac proinde etiam salutem sibi comparasse. Legenda sunt, quæ scribit Apostolus ad Romanos cap. 3. usque ad septimum. Vbi probat neque Iudæos, neque Gentiles Incarnationem Verbi meruisse: quare periculosum esset asserere, Patres antiquæ legis Incarnationis mysterium humano generi condigne meruisse; quia diuinæ Scripturæ satis aperte loquuntur, nec facile glossam admittunt. Legendus est Medina super hoc artic. Suar. disp. 10. sect. 5. & Porrecta in append.

2. membrum.

AN AVTEM per Dei potentiam ordinariam vel absolutam potuerint Patres Verbi diuini Incarnationem condigne promereri, ex principijs & argumentis, quibus secunda Conclusio probatur in textu, iudicandum est: Et primum quidem argumentum desumptum ex fine & præmio, ad quod ordinatur hominis operatio meritoria, non probat secundam illius conclusionem, nisi quoad Dei potentiam & legem ordinariam. Cum enim ait S. D. operationem hominis meritoriam ordinari propriè ad beatitudinem, quæ est vnio beatæ mentis ad Deum per actum fruētis, & est virtutis præmium, quam vnionem transcendit vnio Incarnationis; atque ideo non posse vnionem hanc cadere sub meri-

tum, non negat per Dei potentiam absolutam potuisse merita sanctorum Patrum ad vnionem hypostaticam Verbi cum humana natura promerendam ordinari; sed tantum explicat, quis sit ordo diuinæ prouidentiae supernaturalis circa præmium humanis meritis assignandum. Secundum etiam argumentum non procedit, aut probat, nisi de potentia Dei ordinaria: alioquin destrueret tertiam conclusionem; nam, si Patres per Dei potentiam absolutam diuini Verbi Incarnationem mereri condigne non potuissent ob eam causam, quod Incarnatio sit gratia & meriti principium; eadem ratione neque eorumdem Patrum meritum congrui cadere potuisset, cuius oppositum affirmat ipsa tertia conclusio.

B Quomodo autem possibile fuerit principium gratiæ & meriti cadere sub meritum congrui, dicemus inferius. Superest igitur tertia ratio omnium optima, quæ licet non videatur conclusionem omnino necessariam ac demonstratiuè probare; si tamen eius vis, ut decet, ab intellectu bene disposito, & secundum subiectam materiam consideretur, iuxta præceptum Aristot. in 2. *Metaphys. text. 16. & in 1. Ethic. cap. 3.* sufficiens erit ad efficiendum certum & firmum conclusionis assensum: non quidem Mathematicum, sed morale in materia Theologica & supernaturali. Ratio tertia D. Th. hæc erat: Bonum alicuius puri hominis non potest esse causa boni totius humanæ naturæ; ergo non potest cadere sub meritum alicuius hominis singularis: Cuius argumenti maior sic absolute posita, & intellecta non est vera, nisi de potentia Dei ordinaria. Nam ut ostendimus *supra quest. 1. art. 2. in 4. Controu.* quamuis purus homo per absolutam Dei potentiam non potuerit ex toto rigore iustitiæ pro peccatis totius humani generis Deo satisfacere; potuit tamen pro eis satisfacere ad æqualitatem, non simpliciter, sed ex suppositione diuinæ gratiæ a Deo receptæ, prout gratia se tenet ex parte satisfaciētis, & quatenus tanquam vnum cum eo constitutus actionis principium consideratur: verum si maior illa non de bono totius humani generis secundum se, sed quo ad illius principium, quod est Incarnatio, & vnio Verbi diuini cum humana natura intelligatur (in quo sensu hic assumitur ad D. Thoma) verissima est; nam Incarnatio & vnio diuinæ personæ cum humanitate, tam ratione termini simplicis, qui est diuina persona, quam ratione termini compositi, qui est Deus homo siue Christus, est infinita simpliciter, ut patet ex his, quæ diximus *sup. a. 7. contr. 3.*

E Vis igitur illius tertiæ rationis est: quod cum Incarnatio Verbi diuini sit reformatiua totius humani generis, ut eius prima & propria causa, quam oportet esse simpliciter infinitam, non est possibile, etiam per Dei potentiam absolutam, ut ea cadat sub hominis puri meritum de condigno: quia nullum opus puræ creaturæ potest habere condignitatem in ordine ad bonum simpliciter infinitum tanquam præmium: quia finiti ad infinitum nulla potest esse proportio, quæ sufficiat ad æqualitatem verè ac propriè dictæ, licet non rigorosæ iustitiæ constituendam: diximus enim meritum ex condigno necessario postulare, ut opus ex intrinseca & naturali inclinatione gratiæ dirigatur in præmium; gratia verò quia suapte natura semen est gloriæ, naturalem habet ad eam proportionem & inclinationem, & in eam ut in præmium dirigit opera charitatis. Cum igitur Incarnatio & vnio hypostatica ratione termini, siue simul

simul cum termino sumpta, qui Christus est Deus & homo fit infinita simpliciter, ac proinde altioris ordinis (scilicet increati) quam fit beatitudo, nullum opus ex gratia puræ creaturæ procedens proportionem poterit habere cum ea naturalem; aut ad eam veluti præmium ex intrinseca & naturali ipsius gratiæ inclinatione naturaliter ordinari. Sed scioli quispiam fortasse dicet SS. Patres mereri potuisse Incarnationem præciso termino; sed levis & ridicula est hæc responsio. primò; quia Incarnatio completa terminum suum includit totale, qui Christus est Deus & homo. Secundò; quia eadem est quæstio de vnione, quam supra art. 8. dixit S. Th. significari, vt in termino assumptionis, quem diximus esse simpliciter infinitum. Tertio; quia de merito loquimur Incarnationis & vnionis, prout est humani generis redemptiua: quod illi non conuenit, nisi quatenus vtriusque termini, scilicet formalis & totalis habet complementum, ita vt sit idem quærere, num antiqui Patres mereri potuerint Incarnationem & vnionem diuinæ personæ cum humana natura: quod est quærere, num mereri potuerint vt Christus nasceretur, & vt Christus esset in mundo siue vt esset qui esset Deus homo, sicut affirmat S. Th. eosdem Patres actu merito congrui meruisse Christi Incarnationem, quam à Deo petebant: constat autem ex diuinis Scripturis eos Christum Messiam & Saluatorem à Deo postulasse: non autem solam eius Incarnationem præcisè sumptam siue prout est in fieri; & nondum sui termini formalis aut totalis perfectione completa: eodem igitur modo sumitur à Doctoribus Incarnatio, cum disputant, an antiqui Patres potuerint eam suis bonis operibus condigne promereri.

Sed dices: opera SS. Patrum quamquam ex se, & prout ex habituali gratia procedunt, nullam habuerint proportionem aut condignitatem ad incarnationem seu vnionem diuinæ personæ cum humanitate: ex diuina tamen promissione fieri potuisse condigna: Verum ex conditione meriti de condigno supra notata diluitur hæc obiectio: necesse est enim, vt opus condigne meritorium ex intrinseca & naturali proportionem & inclinatione gratiæ, à qua procedit; dirigatur in præmium: ex diuina verò promissione Patrum operibus superaddita nulla fit in eis, aut in eorum radice scilicet gratia, proportio vel inclinatio in ordine ad Incarnationem, vt præmium per ea veluti merita promerendum: sed extrinsecè tantum & accidentaliter opera respicit, neceorum intrinsecam auget dignitatem: & ideo non nisi secundum quid ac valde improprie dici possent opera Patrum, ex tali ordinatione meritoria Incarnationis ex condigno, vt scitè notat Suarez *disp. 10. sect. 5. & Astur. in sapè alleg. q. 5. pag. 494.* Et est doctrina D. Th. in 1. 2. q. 114. a. 1. & in 2. *dist. 27. q. 1. a. 3.* dicentis; inter meritum de condigno & præmiū esse necessariam æqualitatem, ita vt præmium de iustitia pro merito debeatur: implicat autem merito puri hominis de iustitia, & ad æqualitatem deberi Incarnationem, quæ est bonum multò sublimius, ergò. Et confirmatur; quoniam idem S. D. in 4. *dist. 46. q. 1. ar. 2. q. 1.* docet; non ideo aliquid esse iustum; quia solum Deus voluit esse iustum & aequale alteri, sed quia est debitum alicui secundum aliquam eius conditionem: ergò quantumuis Deus ordinasset actiones puri hominis ad Incarnationem, non ideo ille mereretur ex condigno, & ad æqualitatem Incarnationem, quia

in illis nihil esset æqualis valoris cum Incarnatione. Quod etiam probatur; quoniam extrinseca promissio & ordinatio, quæ Deus ordinaret vnionem Verbi & humanitatis efficere propter ieiunium aut obedientiam Abraham, non tribueret illi maiorem dignitatem aut valorem intrinsecum, quam secundum se haberet ieiunium illud aut obedientia: sed hæc secundum se non haberent condignitatem & æqualitatem cum Incarnatione; ergò. Et confirmatur; quia aliàs opera minus bona possent de condigno mereri maius præmium, quam alia perfectiora, & opera inæqualia possent esse meritoria de condigno æqualis præmij: Consequens autem falsum est, nam condignitas quia attenditur secundum æqualitatem, consistit in indiuisibili: Consequens verò probatur; quia, si Deus proponeret Incarnationem in præmium vni ieiunio vnus vel actui charitatis alterius, illa opera essent inæqualia; & tamen essent eiusdem præmij meritoria de condigno; & similiter si proponeretur Incarnatio in præmium humilitatis David, cum humilitas B. Virginis quæ fuit excellentior solum meruerit beatitudinem, minus de condigno meruisset quam humilitas Regis David, quæ de condigno meruisset Incarnationem. Quamuis ergò potuerit Deus bonis operibus hominum promittere Incarnationem in præmium; ea tamen opera non fuissent eius verè ac proprie meritoria de condigno, sed ex fidelitate tantum Dei promittentis illis Incarnatio deberetur.

Ex quo sequitur, antiquos Patres non meruisse de condigno prædestinationem Incarnationis: hanc enim mereri minimè potuissent, nisi Incarnationem ipsam promerendo: immo maius aliquid est illam, quam hanc mereri; sicut mereri prædestinationem, maius est quam suam gloriam mereri: & ideo suam gloriam merentur homines; non verò suam prædestinationem: igitur si Patres Incarnationem Christi ex condigno mereri non potuerunt, neque illis possibile fuit prædestinationem Incarnationis condigne promereri.

D DE MERITO verò congrui respectu Incarnationis, de quo hoc tertio primè cōtrouersie huius partis membro differendum est, variæ sunt Theologorum opiniones, quas supra retulimus. Et quia duplex hic est implicita difficultas: altera de merito Incarnationis secundum se: & altera de merito prædestinationis eiusdem Incarnationis. Prius de Incarnatione, de qua loquitur tertia conclusio, agendum est. Deinde de eius prædestinatione differemus.

DOCET AVTEM hic S. D. 3. sua concl. SS. Patres petendo & desiderando Incarnationem meruisse de congruo, quod etiam probatur ex eodem S. D. in 2. 2. q. 83. ar. 15. dicente, orationes de necessarijs ad salutem mereri de congruo ipsis petentibus ea, quæ petunt; quia decet Deum illos exaudire: sed antiqui petebant Incarnationem; ergò. Minor probatur *Isai. 45. Rorate celi de super, & nubes pluant iustum; aperiatur terra, & germinet Saluatorem.* Secundò probatur: quoniam antiqui per sancta desideria disponebantur ad recipiendum Christum: at talis dispositio secundum D. Thom. est meritum de congruo: ergò. Et confirmatur; quia diuinam bonitatem decet non frustrare Sanctorum desideria de Incarnatione Verbi; propter quod vocatur Christus desiderium collium æternorum *Genes. 49. Donec veniet desiderium collium æternorum.* Quod etiam significat

gnificat S. D. 3. *sua conclus.* dicens, SS. Patres Incarnationem de congruo meruisse desiderando & petendo; quia congruum erat ut Deus exaudiret eos qui ei obediebant.

*Posterior
pars de præ-
destinatione
Incarnatio-
nis.
Prædestina-
tio quid sit.*

ALTERA VERO pars quæ de merito querit prædestinationis eiusdem mysterij, paulò difficilior est. Ad cuius euidentiā

Notandum est primò ex D. Augustin. in libr. de dono perseverantiæ, cap. 14. Prædestinationem esse præscientiam & præparationem beneficiorum Dei, quæ certissime liberantur quicumque liberantur; vel ut alibi dicit idem Augustinus & S. Thomas. Prædestinatio est præparatio gratiæ in præsentī, & gloriæ in futuro. Nomine verò gratiæ & beneficiorum Dei intelligitur, tam gratia gratum faciens, quam merita ex ea procedentia, & dona omnia & auxilia supernaturalia interna & externa: quibus veluti medijs & dispositionibus homo perducitur in vitam æternam.

*Ordo præde-
stinationis.*

Secundo sciendum est, In æterna Dei prædestinatione duplicem ordinem considerari: alterum scilicet secundum intentionem: & alterum secundum executionem. Postquam .n. Deus ante oēm præscientiam bonorum actuum & meritorum Petri elegit ipsum ad gloriam, constituit ad eam adipiscendam Petro dare merita cum perseverantia, ad quæ ordinat gratiam cum auxilijs efficaciter cooperantibus: ad gratiam autem consequendam alia, quæ præuenientia dicuntur, decernit auxilia: & ideo secundum ordinem intentionis loquendo, non solum prædestinatio, ut est præparatio gloriæ in futuro, sed etiam ut est præparatio gratiæ pro præsentī vita, præcedit in signo rationis omnem præscientiam, & prævisionem bonorum operum & meritorum, quibus veluti causis, aut conditionibus, quæ ex parte hominis se teneant, possit homo gratiam aut etiam vitam æternam adipisci, ut ante probauimus & defendimus in 1. p. quæst. 23. artic. 5. *Controuers. 2.* Quod etiam egregie præstat Aluarez libr. 5. de Auxilijs diuinæ gratiæ, disputat. 37. At secundum ordinem executionis prædestinatio Petri præsupponit volitionem, præscientiam & prævisionem omnium meritorum Petri: Præscientia verò meritorum supponit volitionem & præscientiam auxiliorum cooperantium siue præoperantium. Et hæc volitionem & præscientiam gratiæ gratum facientis, quæ præexigit volitionem & præscientiam vocationis, & aliorum auxiliorum, quæ vocabulo gratiæ præuenientis significantur.

Inuenitur autem hic ordo non solum in executione reali prædestinationis, quæ fit in tempore; sed etiam in eadem executione prout est ab æterno à Deo mente præconcepta & volita: statuit enim Deus ab æterno hoc ordine Petri prædestinationem executioni mandare: ut scilicet primò ipsum vocaret & præpararet ad gratiam: Deinde illi gratiam conferret: Tertiò per auxilia efficacia ipsum moueret, & ei cooperaretur ad opera meritoria: Quartò muniret ipsum dono perseverantiæ; & tandem ipsum ad felicissimam essentia diuinæ visionem eleuaret. In quo sensu, nimirum secundum ordinem executionis multi Sanctorum de prædestinatione & electione loquentes, affirmant electionem fuisse factam à Deo secundum præscientiam meritorum, quem ordinem expressè Christus Dominus significauit Matth. 25. referens ea verba, quæ ex æterna Dei præordinatione

ne dicturus est electis in iudicio tremendissimo: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esurui enim & distis mihi manducare, &c. Prædestinationis autem nomen absolute prolaturum æternam Dei præparationem seu dispositionem secundum ordinem intentionis significat: sic enim Patres & Scholastici communiter nomen prædestinationis usurpant. Cum igitur nullius hominis merita sint causa vel occasio suæ prædestinationis vel alienæ sic sumpta, sequitur euidenter antiquos Patres, neque condigne neque congruè prædestinationem Incarnationis Christi meruisse simpliciter, & absolute loquendo. Et contra verò; quia merita, verbi gratia, Petri sunt causa gloriæ, quam illi Deus in tempore propter eadem merita confert, in quo fit executio prædestinationis: ideo Petrus est causa suæ prædestinationis in executione posita, quo ad vltimum eius effectum, qui est adeptio beatitudinis. vel (quod idem est) merita Petri sunt causa suæ electionis in executione posita. Et oratio Stephani fuit de congruo meritoria totius prædestinationis Pauli quo ad executionem: meruit enim illi vocationem & auxilium efficac gratiæ præuenientis, & gratiam ipsum gratum facientem, & merita ex ea prouenientia, & præmijs felicitatis æternæ. Sic igitur in proposito.

DICENDUM est Patres antiquos, prædestinationem Incarnationis Christi secundum ordinem intentionis consideratam mereri etiam de congruo secundum Dei potentiam ordinariam minime potuisse, sed eius executionem seu exhibitionem in tempore factam sanctis ac pijs suis desiderijs orationibus ac præparationibus bonorum operum congruè mereri præuuisse, & eandem per Dei potentiam absolutam secundum intentionis ordinem mereri potuisse de congruo. Et PRIMA quidem Huius DICTI PARS præter rationes omni prædestinationi communes hac etiam ut propria probari potest. Quia prædestinatio Christi est causa prædestinationis & electionis omnium saluandorum efficiens, formalis & finalis: ergo Patres antiqui neque meruerunt neque mereri potuerunt prædestinationem Incarnationis Christi. Consequenter nam alioquin idem respectu eiusdem & secundum eandem rationem esset causa & effectus in eodem ordine genere causæ. Antecedens probatur 1. auctoritate D. Thomæ in 3. dist. 10. quæst. 3. artic. unico, quæst. 3. cuius verba sunt: Prædestinationis nostra causa efficiens est prædestinatio Christi; in quantum ipse est mediator nostra salutis; & formalis, in quantum in filios Dei ad imaginem eius prædestinamur: & finalis, in quantum nostra salus in eius gloriam redundat. Idem, quamuis non ita distinctè docet S. Thom. infra quæst. 24. art. 4. Secundò probatur idem antecedens, quo ad singulas eius partes singulis dictis Apostoli. Nam ad Ephes. 1. dicit: Prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum: Sed dictio per denotat causam efficientem; sicut quando dicitur Pater operari per filium: igitur Christi prædestinatio est causa efficiens nostræ prædestinationis: Deinde Christi prædestinationem esse nostræ prædestinationis causam exemplarem affirmat Apostolus ad Roman. 8. cap. dicens: Quos prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui sed imago ad causam pertinet exemplarem; ergo. Denique Christi prædestinationem causam esse nostræ finalem docet idem Apost. ad Eph. & ab illis verbis: Vnicuique autem nostrum data est

gratia secundum mensuram durationis Christi, usque ad illam: *id est non finis parvuli.* Quæ loca notat S. D. in allegata quæstione. 3. Quibus addamus eiusdem Apost. testimonium ex prima ad Cor. 3. 6. *Omnia enim (inquit) vestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura; omnia enim vestra sunt; vos autem Christi: Christus autem Dei.* Quibus verbis significat homines, præsertim electos esse finem rerum omnium corporarum: hominum autem finem esse Christi Dei & hominis gloriam, ipsius autem Christi quatenus homo, finem esse Deum. Quamvis autem S. D. in supra notata q. 3. dicat: Prædestinationem nostram quo ad id quod in ea æternum est, causam non habere, sed quo ad temporalem tantum effectum: prout scilicet eius effectus producitur mediântibus aliquibus causis creatis; & ita Christi prædestinationem esse nostræ prædestinationis causam efficietam, quatenus scilicet Christus mediator est nostræ salutis: hoc tamen intelligendum est de vera & propria causa realiter producente; atque adeo ab effectu per eam producto realiter distincta. Cum enim sit vnus actus simplicissimus diuinæ voluntatis & intellectus, quo Deus Christum & alios omnes electos ab æterno prædestinavit, nõ potuit actus, quo Deus Christum prædestinavit, illum actum causare, quo cæteri homines à Deo fuere prædestinati. Si verò de causa minus propriè id est de ratione volendi & prædestinandi sermo sit, congruè dici potest, non solû Christi prædestinationem esse causam, id est rationem prædestinationis aliorum, sed etiam actum prædestinationis Christi esse quodammodo causam, id est rationem actus prædestinationis aliorum. Nam, vt diximus in 1. p. q. 19. a. 5. *Contr. 1.* licet vnum bonum creatum non sit propriè & formaliter ratio Deo volendi aliud bonum creatum, vnum tamen bonum creatum potest esse ratio alteri bono creato, vt sit à Deo volitum, vt ibi declarauimus ex Cai. & Ferr. Deinde, sicut etiam ibi dictum est, distinguendo secundum rationem plures in Deo volitiones haud absurdè dici potest Dei volitionem, prout ad vnum volitum terminatur, esse rationem seu causam virtualiter in essendo alterius diuinæ volitionis, prout ad aliud volitum terminatur. Similiter itaque dici potest prædestinationem dupliciter esse causam meritoriam, id est rationem prædestinationis aliorum. Vno modo sumendo prædestinationem, tam Christi quàm aliorum passiuè: quem modum significat S. Th. 1. p. q. 23. a. 2. sic enim verum est dispositionem seu præparationem illam secundum quam Christus vt homo, denominatur intrinsecè à Deo prædestinatus, esse rationem passiuè prædestinationis, id est dispositionis & præparationis, secundum quam alij denominantur quasi intrinsecè à Deo prædestinati: Alio modo sumendo vtramque prædestinationem prout actio Dei est prædestinantis: sic enim Christi prædestinatio causa est virtualiter in essendo prædestinationis aliorum hominum saluandorum, quod alij significant alio modo dicentes; Christum meruisse nobis prædestinationem & efficacem electionem ad gloriam; non quidem quantum ad absolutum ipsius actus prædestinantis: sed quantum ad respectum quod connotat, seu quantum ad terminationem ad aliquas personas, & ad tale vel tale obiectum secundarium. Quem dicendi modum sequitur & tuetur Alu. 1. 5. de auxilijs, diff. 39. *Concl. 3.*

A SECUNDA PARS dicti superius expressi est, Patres antiquæ legis pijs ac Sanctis suis desiderijs, petitionibus ac bonis operationibus executionem dominicæ Incarnationis congruè meruisse. Ad cuius euidentiam considerandum est primo, quod quamvis Incarnatio Christi in executione posita fuerit verè causa meritoria gratiæ iam antea Patribus antiquæ legis collatæ, non tamen gratiam in eis sub ea ratione & modo formali causauit, quo posita fuit in executione; sed sub alia priori & æterna ratione seu modo, quatenus scilicet ab æterno fuit à Deo præuisa & acceptata; & sermo est de Incarnatione Christi non præcisè sed quatenus includit etiam ipsum Christum & eius opera meritoria, ac præsertim passionem & sanguinis effusionem: quibus nos à peccato redemit, & iustis omnibus qui sunt fuerunt & futuri sunt gratiam & gloriam cum omnibus auxilijs & donis ad eam ordinatis condignè promeruit: & idè in Apoc. 13. cap. Christus dicitur: *Agnus occisus ab origine mundi.* Et ex hoc agendi modo suprà videntur occasionem plures Theologi dicendi Christum per modum causæ finalis gratiam Patribus meruisse: proprium enim causæ finalis est, vt ab agente præconcepta & eius intentioni præfixa moueat ipsum ad sui consecutionem. Ita S. D. infra q. 61. a. 3. ad 1. & q. 62. a. 6. & ibi Cai. & Astur. pagina 489. Quoniam itaq; Christi passio Patribus antiquis gratiam meruit & in eis causauit, non quatenus tunc existens, quæ est efficientis conditio, sed vt à Deo præuisa, & per eius voluntatem & intentionem ad humani generis redemptionem ordinata, & vt pretium secundum legem diuinæ iustitiæ sufficiens acceptata, qui modus causandi proprius est causæ finalis, idè dici non incongruè potest, Christi Incarnationem & passionem gratiam antiquis Patribus meruisse per modum causæ finalis, licet eius causalitas non fuerit propriè neque verè finalis sed efficiens moraliter; tunc quidem quasi mediâtè, media scilicet diuini intellectus apprehensione & voluntatis ordinatione & acceptatione: postea verò etiam per se ipsam proximè & immèdiatè causando; quando scilicet actu fuit exhibita, veluti pretium redemptionis abundans, & vt meritum gratiæ & gloriæ filiorum Dei. Quod exemplo satis accommodato ac facili declaratur. Est mercator qui merces alicui tribuit, nullum ab eo pretium aut obligationem soluendi recipiens, sed tamen certò sciens eius Patrem aut amicum tunc absentem: atque idè nihil promittentem pro eo soluturum, cum venerit: & tandem Pater vel amicus eius, cui datæ sunt merces, veniens pretium totum liberè soluit mercatori. Sic itaque Deus instar mercatoris præciosas Patribus contulit margaritas, remissionem scilicet peccatorum, gratiam filios Dei constituentem plurimis Spiritus sancti donis associatam, nullo ab eis aut ab alio recepto pretio vel obligatione, sed certò sciens tempore per ipsius infallibilem prouidentiam prædefinito Verbum, quod est secunda in Trinitate persona, humanitati fore secundum hypostasim copulandum & pretium omne pro meritis spiritualibus, quas antiqui Patres à Deo receperant, & omnes in humano genere iusti fuerant recepturi, plenè atque cumulatè soluturum: quod tandem suscepta nostræ carnis natura, Verbum Dei per passionem ac pœnam Crucis largissimè profuso sanguine veluti

ss. Patres executionem prædestinatio-
In arnatio-
his congruè meruisse.
sed Christum
sub prioribus
æternæ ratione per
modum causæ
finalis gratiam patri-
bus meruisse.
se, & patres per Dei potentiam ab-
solutam Incarnationis prædestina-
tionem secundum ordinem intentionis mereri potuisse.

infinito diuitiarum thesauro Deo persoluit. Sed antequam solueretur SS. Patres eius exhibitionem Sanctis suis desiderijs ac pijs operationibus congruè meruerunt.

Ultima deniq; pars dicti affirmans, antiquos Patres per Dei potentiam absolutam Incarnationis prædestinationem secundum ordinem intentionis mereri potuisse, probatur; quia potuisset Deus gratiam patribus conferre sicut Angelis sine merito Christi: tunc autem per opera talis gratiæ in tempore facta, & ab æterno à Deo prædefinita & præuisa mereri potuissent Incarnationis prædestinationem, quo ad substantiam & circumstantias. Probat hoc & explicatur: quia secundum ordinem iam à Deo prædefinitum nullus potest prædestinationem Incarnationis mereri; quia omne meritum est effectus prædestinationis Christi & nostræ; ergo si meritum aliquibus conferretur non causatū ex Christi prædestinatione, posset Christi prædestinatio cadere sub eorum meritum.

Quæ ratione potuerint sancti patres, non autem Christus incarnationem congruè promereri.

Secundò sciendum est, meritum congrui quo quis meretur alteri quodcunque donum à Deo conferendum, nihil ab eo dono tollere aut diminueret, quod ad rationem suè modum pertineat gratuitæ collationis: quoniam vt ante diximus meritum congrui non regulatur per leges iustitiæ, sed per leges amicitiae, quæ ratio est omnis gratuitæ collationis, tantum abest vt eam tollat aut ex aliqua parte diminueat, quare meritum congrui quo Stephanus efficacem Paulo meruit vocationem & gratiam, nõ destruit aut minuit in vocatione rationem gratuiti, neque in ipsa prima gratia rationem gratiæ, sed magis eam statuit; cum ad eam secundū leges amicitiae conferendam moueat.

Ex quo sequitur primò, peccatorem gratiam à Deo postulantem aut etiam se ipsum ad eam ex diuina motione preparantem non posse illam ex congruo promereri; eo quod amicitiam cum Deo nondum habeat, quæ prima radix est & conditio necessaria ad aliquid merendum coram Deo.

Secundò sequitur, Patres antiquos pijs desiderijs & assiduis precibus Incarnationem Verbi & Christi redemptoris aduentum congruè meruisse; quia congruum erat, vt Deus amicis suis desiderantibus ac piè petentibus desiderata concederet; quia tamen saluis non solum iustitiæ sed etiam amicitiae legibus poterat denegare: atque ideo Patrū meritā nihil de ratione gratuitæ donationis, aut gratiæ, quæ summa est in sacrosancto mysterio Incarnationis, diminueret potuerunt. His adde, meritum hoc Sanctorum Patrū nullam respectu Incarnationis dicere rationem debiti vel iustitiæ, sed dispositionem tantum ad eam recipiendam; & ideo nulla absurditas est, si tale meritum in Patribus admittamus respectu sui principij; quia proprium & connaturale est dispositionibus vltimis ab ea forma causari, ad quam disponunt vt alibi declarauimus, & eadem ratione cum D. Augustino & D. Th. meritum congrui, prout solam dicit dispositionem, admittendum est in ordine ad primam gratiam; nõ autem vt dicit rationem debiti vel iustitiæ. Et quamuis, qui de condigno meretur causam, mereatur etiam id quod naturaliter & per se consequitur ad illam; non tamen qui de congruo tantum meretur causam aliquam liberè operantem, oportet vt eius effectum liberū mereatur: quoniam effectus ille non per se cōsequitur ad talem causam: sicut si de congruo merearis gratiam Petro, qui per suas actiones liberas mereatur gratia

A Paulo, non inde sequitur, te mereri de congruo gratiam Paulo: quod maxime verum est quando tali effectui libero repugnat cadere sub meritum sicut in proposito. Nam, quia ad Incarnationem redemptiuam, prout actu facta est, consequitur gratia sanatiua totius humanæ naturæ, Patres qui meruerunt Incarnationem eam vt causam gratiæ tantum in communi meruerunt; non autem vt causam huius aut illius gratiæ collatæ Petro vel Ioanni in particulari; quoniam hic effectus non est Incarnationi connaturalis, sed est ei liberè coniunctus: & multò minus primam suam gratiam meruerunt; quoniam illi vt principio meriti repugnat cadere sub meritum: hoc tamen meritum congrui datum fuit à Deo Patribus ex meritis Christi ab æterno præuisis, quibus Christus in tempore congruentem illis ad Incarnationem meruit præparationem.

Tertio sequitur, Christum non eodem modo, scilicet merito congrui meruisse aut mereri potuisse suam Incarnationem; primò, quia omne meritum Christi, cum sit infinitum in ratione meriti est ex perfecta iustitiæ ac proinde non est meritum congrui sed cōdigni: ostendimus autē supra non fuisse possibile Christum vnionem suam hypostaticam scilicet Verbi cum humanitate, condignè mereri. Secundò, quia si Christus suam Incarnationem meruisset, ea ratione illam meruisset qua eiusdem meriti principium esset & causa, quod implicat contradictionem, vt supra diximus: Patres autem antiqui non ea ratione meruerunt Incarnationem, qua fuit principium gratiæ & meriti eorum, sed qua ratione tantum eiusdem gratiæ & meriti fuit complementum & consummatio. Nam, vt scitè notat Asturicensis, non meruerunt Patres aduentum Christi sub ea ratione formali, qua fuit à Deo promissus suè qua ratione fuit promissionis diuinæ completiuus, sicut nec mereri potuerunt, vt eiusdem Saluatoris aduentus illis à Deo promitteretur. Certum est autem Christi Incarnationem ea sola ratione fuisse principium gratiæ & omnis meriti SS. Patrum, qua fuit à Deo promissa & ipsius promissionis completiua: non autem quatenus fuit eiusdem gratiæ & meriti consummatio. Si namque nullum præcessisset in diuina mente decretum aut promissio de Verbi diuini Incarnatione propter humani generis redemptionem, gratia & merita Patrum non fuissent illis à Deo collata ex meritis Christi; & tamē eorū gratia & merita per Christi gratiā & merita consummari debuissent: & ideo bene potuerunt SS. Patres pijs suis desiderijs & petitionibus Christum de congruo promereri, tanquam eorum gratiæ & meritorum consumationem absq; hoc, quod ipsum mererentur, prout fuit à Deo promissus aut diuinæ promissionis completiuus, quo solo modo fuit principium gratiæ & meriti Sanctorū Patrum.

Vltimò notandum est: In æterna Dei voluntate & decreto de Incarnatione Verbi, nec explicitè claudi nec exclusi respectum ad merita Sanctorum Patrum, qui tempore fuerunt ipsa Incarnatione priores; sed in eo quasi virtualiter & implicitè claudi; quia nimirum Deus Incarnationem Verbi pro redēptione generis humani voluit vt sapienter & suauiter exequendam atque ideo voluit etiam implicitè ac virtualiter, vt eam multorum SS. vota & petitiones illius meritoria de congruo præcederent. Consequentia patet ex discursu D. Th. *supra q. 1. a. 5.* Vbi tres affert rationes ad probandum non fuisse conueniens Christum Incarnari ab initio mundi: ex quibus

quibus prima congruentiam affert ex desiderio & petitione remedij per ipsam Incarnationem futuri. Et ex his iam satis elucet, quomodo poterint SS. Patres diuini Verbi Incarnationem mereri de congruo.

Secunda co-
trouerfia
p. 175.
Quo sensu
admitti pos-
sit Sanctos
Patres In-
carnationis
accelerationem
mereri
illis, aut me-
ritum potuisse

SEQUITUR NUNC SECUNDA CONTR-
VERSIAE pars inquirens, an SS. Patres Incar-
nationis accelerationem meruerint aut mereri potue-
runt? Quae difficultas breuiter est expedienda.

Notandum est igitur primò, dictum hoc: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, triplicem sensum habere posse. Primus est, Patres antiquos meruisse vt Verbum Patris aeterni nostram citius naturam assumeret, quam aeterno diuinæ voluntatis decreto fuerat prædefinitum, priusquam nostro intelligendi modo Deus merita Patrum præuidisset. Secundus sensus est, Deum Incarnationem aeterni Verbi decreuisse, antequam præuideret merita Patrum veteris testamenti; sed in eo signo rationis nullam temporis differentiam determinasse, in qua fieret Incarnatio, sed præuisis in posteriori signo rationis Patrum meritis certum illius executioni tempus determinasse: atque ita Patres accelerationem Incarnationis meruisse, quatenus vt in tali tempore fieret meruerunt. Tertius sensus est, Deum Incarnationem Verbi decreuisse cum omnibus circumstantijs, loci, temporis, personarum &c. Patres autem antiquos eius accelerationem meruisse; quia licet Deus in illo priori signo rationis nihil expresse cogitauerit aut decreuerit circa Patrum merita: ea tamen non exclusit, sed quasi implicite ac virtualiter voluit, quasi dispositionis & media ad executionem seu exhibitionem Incarnationis congruentia: & ideo in secundo signo rationis, in quo concepit ac prædefiniuit ordinem, quò decretum Incarnationis esset executioni mandandum, decreuit Patrum merita veluti dispositiones tantò mysterio ab hominibus obtinendo congruentes: Quatenus ergò Patres diuini Verbi Incarnationem cum circumstantijs omnibus, ac præsertim temporis meruerunt, dicuntur eius accelerationem meruisse; quia, scilicet meruerunt vt eo tempore fieret, quod ab aeterno fuerat à Deo prædefinitum, nec longiore tempore tardaretur: Et primus quidè sensus manifestam continet absurditatem & errorem; quia mutationem inuoluit diuinæ voluntatis & prædefinitionis; affirmat enim Deum ante præuisa Patrum merita tempus decreuisse determinatum Incarnationis; sed meritis deinde præuisis in alio signo rationis aliud tempus Incarnationi futuræ constituisse. Falsum etiam esse dictum illud in sensu prædicto perspicue significat Apostolus ad Galat. quarto dicens: Vbi venit plenitudo temporis misit Deus filium suum &c. Plenitudo namque temporis nihil aliud significat, nisi partem illam temporis, in qua Deus ab aeterno determinauit, vt filius humanitati iungeretur in vnitatem personæ, quæ dicitur temporis plenitudo. Primò propter plenitudinem gratiarum quæ in eo dantur. Secundò propter impletionem figurarum veteris testamenti. Tertiò propter impletionem promissorum. Quartò propter diuinam ordinationem in eo executioni mandatam: ab initio namq; mundi duratio temporis continuò fluens veluti imperfecta ad partem illam tendebat, vt ad totius præteriti temporis complementum, in qua filius Dei in assumpta carne, secundum Dei prædefinitionem erat hominibus exhibendus: non igitur ex meritis præuisis; sed ante omnia merita prædefinitum fuit à Deo tempus Incarnationis. Et quia dictū

A illud: Patres antiqui meruerunt accelerationem Incarnationis, hunc veluti proprium ac planissimum efficit sensum; nimirum Patres meruisse vt Verbum citius carnem assumeret, quam fuerat à Deo prædefinitum: ideo simpliciter & absolute loquendo negandum est Patres meruisse accelerationem Incarnationis Verbi diuini. Petitiones autem Patrum accelerationem Incarnationis sonantes vt Psal. 11. Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam dicit dominus, & Isaia 4. Vtinam dirumperes Caelos, & descenderes. Et aliae similes accipiendæ sunt, vt significaciones desiderij sanctorum conditionati, nimirum si fieri posset: eorum autem absoluta voluntas erat plenè diuinæ dispositioni cõformis.

Secundus verò sensus, quem approbat Vasq. disp. 23. c. 5. parum vel potius nihil habet probabilitatis, primò quia prædestinatio pars est perfectissima diuinæ prouidentia; quæ rem quamlibet decreto futuram disponit secundum omnes eius indiuiduas circumstantias loci, temporis, personarum &c. ergò Deus aeterno suo decreto de Christi Incarnatione futura, quod præcessit in signo rationis præscientiam meritorum sanctorum Patrum, disposuit etiam de tempore determinato, in quo futura esset Incarnatio Verbi diuini. Certū est autē, vt ante dixim⁹, decretū diuinæ voluntatis esse penitus immutabile: non ergò potuerunt antiqui Patres accelerationem Incarnationis promereri. Secundò probò temporis determinationem non fuisse primò ex meritis Patrum præuisis, ita vt ante nullum esset Incarnationi tempus determinatum; quia secundum fidem asserendum est, merita Sanctorum Patrum à Deo præuisa fuisse, tanquam in Christi meritis fundamentum habentia: at hoc verum esse non potest, si temporis determinatio fuit post merita Patrum à Deo præuisa; ergò. Minor probatur; quia merita Patrum innitebatur meritis Christi, non abstractè vel in communi consideratis, sed secundum earum singularem & indiuiduam existentiam sumptis, prout scilicet Christi passio à Deo futura videbatur tali loco & tempore, & cum alijs singularibus circumstantijs ad eius indiuiduam existentiam pertinentibus, igitur Patrum antiquorum merita præsupponebant Christi merita futura in tali temporis à Deo prædefinita differentia: ac proinde si non præexisteret in Christi meritis certa temporis determinatio, non possent illis inniti merita Patrum.

Solus itaque tertius sensus, quamquàm minus proprius, continet veritatem superius, cū proponeretur, expressam, quam ita explicat Suar. disput. 10. sect. 6. §. Dico quarto. Aluar. disput. 17. & ex parte Vasq. disp. 23. cap. 5.

TERTIA CONT. pars quærit de circumstantijs Incarnationis. Cui breuiter respondens dico, Controuer-
SS. Patres eisdem pijs desiderijs, precibus ac bonis operibus simul diuini Verbi Incarnationem & eius circumstantias de congruo meruisse. Ad cuius euidentiam recolendum est, quod supra diximus, nimirum Incarnationis vocabulo in præfenti materia comprehendī, non solum vnionē hypostaticam diuinæ personæ cum humana natura, sed etiam operationes omnes Christi meritórias ab ipso Incarnationis exordio, vsq; ad passionem & mortem inclusiue. Nam de Incarnatione quæstio est, quatenus peccatorū satisfactio & humani generis redemptione & salutē à Deo fuit ordinata. Incarnationē igitur ita cõsideratā, & omnes eius circumstantias Patres antiqui de cõgruo meruerūt: ac proinde singulas
Christi

Tertia pars
Controuer-
sæ.
Sanctos Pa-
tres omnes
Incarnationis
circum-
stantias cõ-
gruè meruisse
non quæ-
rit electio-
nem, sed quæ-
rit ad executio-
nem electio-
nis æternæ.

Christi actiones, quibus nostram meruit redemptionem, & earum tempus determinatum cum ceteris circumstantijs, quibus erant futurae & actus postea fuerunt in rerum natura meruerunt: non enim nudam aut abstracte sumptam, & minime operatricem Incarnationem & Verbum ipsum Incarnatum, sed Christum vt redemptorem formaliter & Saluatorem Patres à Deo postulabant: constat autem Christum per omnes actus vitae suae coram Deo infinite meritorios, veluti per vnum integrum meritum redemptionem & satisfactionem in eius passione & morte consummatam nos à peccati & Diaboli seruitute redemisse, Deo reconciliasse & nobis aeternae vitae praemia meruisse. Cum itaque sic sumptam Incarnationem Patres à Deo postularent, tandem etiam hoc modo sumptam suis pijs desiderijs & petitionibus ac sanctis operibus à Deo congrue meruerunt; & quia singulariter existentem Incarnationem & Christum cum eius singularibus actibus à Deo petebant, quae sine proprijs & indiuiduis circumstantijs esse non possunt: ideo singulas etiam horum omnium circumstantias Patres meruisse dicendum est: & de circumstantia quidem temporis certum est ex sacris litteris eam Patres frequenter à Deo postulas; & consequenter etiam à Deo meruisse: personarum etiam circumstantias Patres meruisse diuina scriptura testatur Gen. 22. cum de merito obedientiae Abrahæ loquens ait: *Per memetipsum iuravi dixi Domini; quia fecisti rem hanc, & non pepercasti filio tuo vnigenito propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum &c. & benedicentur in semine tuo omnes gentes, quia obedisti voci meae.* Quod autem ait Vasquez in allegato 5. cap. dist. 25. electione, quae Deus elegit, vt Christus nasceretur ex semine Abrahæ fuisse ex meritis Abrahami, & non ex gratuita Dei voluntate & vocatione, & D. Th. in 1. 2. q. 98. a. 4. oppositum asserentem, intelligendum esse de meritis Abrahæ perfectis ex solo libero arbitrio ipsius, non autem de meritis ex gratia perfectis, vt tandem reducat electione semitis Abrahæ in gratiam Dei, qui ita voluit praenire Abrahamum & ipsum talem efficere, vt ex illo congrue Christus nasceretur, falsum est & merum ac futile ipsius Vasquezij commetum; quia meritum congrui, vt ante diximus, fundatur in gratia & amicitia Dei; igitur ex solo libero arbitrio nullum est meritum coram Deo; ergo de merito ex gratia procedente loquitur S. D. Nec particula causalis, quia, denotat causam electionis, vt Christus ex semine Abrahæ nasceretur, sed denotat causam executionis diuini decreti, seu electionis ab aeterno à Deo factae, vt Christus ex semine Abrahæ nasceretur: voluit enim Deus ab aeterno ob suam solam bonitatem & misericordiam in primo signo rationis Christi Incarnationem cum omnibus circumstantijs; atque adeo vt esset ex semine Abrahæ: in secundo verò sine rationis voluit eam executioni mandari mediantibus meritis Abrahæ, & praecedente speciali quadam Iudaici populi sanctificatione, vt ait S. D. in allegato artic. 4. & ita factum est in tempore; quia Christi Domini natiuitatem praecesserunt Abrahæ merita, & specialis Israelitici populi sanctificatio: Betiam Virginem de congruo meruisse, vt esset mater Dei, ostendimus cum D. Th. & alijs in sequenti Concl. Cui etiam addi possunt Simeon & Anna, quos sacer textus indicat Luc. 2. de congruo meruisse videre Christum dominum, quid multò magis dicendum est de Ioseph, qui meruit esse Christi

Vasquezij
dictum con-
fuitur.

A nutritius & eius custos ac ductor in eius infantia, quando ex Iudaea fugit in Aegyptum, & inde redijt post mortem Herodis. Et quoniam ex dictis satis constat ceteras Incarnationis circumstantias eadem ratione, quia duae praedictae, sub meritum congrui S. S. Patrum cadere debuissent, sufficient ea quae pro huius tertiae partis declaratione dicta sunt.

VSUPEREST postremo QVARTA CONTRA-
VERSIA pars de meritis Patrum inquirens circa secundum Incarnationis effectum; An Sancti Patres meruerint Incarnationem, quo ad secundum eius effectum, scilicet aperitionem regni Caelorum? Cui satisfacit Ang. D. in 3. dist. 18. q. 1. a. 6. q. 2. & 3. negatiue respondens; quam etiam partem probat discursus huius articuli: quia meritum puri hominis limitatur ad eius suppositum; sicut gratia adoptionis, à qua tale meritum procedit; alioquin esset gratia capitis in alios influens; at mereri Incarnationem quo ad aperitionem regni caelestis est mereri alijs. Secundo probatur idem: quia Incarnatio, quo ad hunc & alios effectus est altioris ordinis, quam meritum nostrum; quia pertinet ad ordinem hypostaticum, & meritum nostrum ultra condignum praemiatur, si aperta semel ianua regni caelestis conferatur pro illo beatitudo. Confirmatur; quia aliàs eadem ratione mereri potuissent Patres Incarnationem vt dignificatiuam & reformatiuam totius vniuersi Patribus ipsis exceptis, & quatenus est in redemptionem aliorum, & vt per illam illuminantur Angeli; quia vt sic non fuit causa praedictorum meritorum. Tertio probatur idem; quoniam Incarnatio sic considerata tenet se ex parte principij meriti; quia vt sic tollit peccatum: remissio verò peccati ad principium meriti pertinet; ergo non potest cadere sub meritum antiquorum. Alias probationes vide apud S. Thom. loco supra notato, scilicet in 3. dist. 18. q. 1. a. 6. q. 2. & 3.

PRIMA CONCL. S. S. Patres antiqua legis, & illi qui fuerunt sub lege naturae, non meruerunt condignè diuini Verbi Incarnationem secundum se, aut quo ad aperitionem regni caelestis. Haec patet ex dictis, & probant eam Sancti Doct. & eius expositores & Asturicensis loco supra notato multis argumentis.

SECUNDA CONCL. S. S. Patres per Dei potentiam ordinariam, aut etiam absolutam non poterunt Incarnationem Verbi diuini condignè promereri. Haec patet ex dictis, & probat eam Suarez, sect. 5.

TERTIA CONCL. S. S. Patres simpliciter & absolute loquendo Incarnationis praedestinationem aut electionem non meruerunt de congruo. Haec conclusio est contra Vasquezium, & patet ex dictis.

QVARTA CONCL. S. S. Patres pijs suis desiderijs, petitionibus ac bonis operibus de congruo meruerunt executionem, seu exhibitionem praedestinationis ab aeterno Incarnationis. Probatur haec conclusio ex principijs supra positis & explicatis. Nam meritum congrui duabus constituitur conditionibus: Prima est vt operans Dei gratiam habeat & amicitiam: Secunda, vt operetur formaliter aut virtualiter propter Deum summè dilectum: sed vtramque conditionem habebant S. S. Patres antiquae legis; vt patet ex sacris scripturis: ergo.

QVINTA CONCL. S. S. Patres non meruerunt ex condigno accelerationem Incarnationis. Probatur; quia acceleratio Incarnationis est bonum vni-

ultima
troua
part.
Respon
ur quesi
negant.

condignè
deducte
probat.

vniversale, ad quod non se extendit meritum de condigno personæ particularis; ergo. Secundò; quia gratia adoptionis & eius merita præmiantur vitra condignum per beatitudinem; sed, acceleratio Incarnationis est ordinis hypostatici, & materialiter est idem cum ipsa Incarnatione, quæ est aliquid excellentius beatitudine; ergo merita Patrum respectu illius non habent condignitatem.

SEXTA CONCL. SS. Patres absolute loquendo
 non meruerunt accelerationem Incarnationis. Probat-
 tur ex dictis; quia mereri absolute Incarnationis accelerationem idem est quod mereri, vt filius Dei antè prædeterminatum tempus à Deo, carnem assumeret; quod est impossibile vt ostendimus.

SEPTIMA CONCL. SS. Patres non meruerunt
 accelerationem Incarnationis in eo sensu, videlicet, vt
 Deus in priori signo rationis Incarnationem prædeterminaret absque vlla temporis circumstantia; & deinde in altero signo rationis prædeterminaret merita Patrum, & propterea determinaret tempus Incarnationis. Hæc patet ex dictis.

OCTAVA CONCL. SS. Patres in eo sensu
 congruè dici possunt Incarnationem Verbi meruisse:
 Quia scilicet prædeterminata per Dei providentiam in primo signo rationis Incarnatione cum omnibus circumstantiis postea in secundo rationis signo prædeterminavit ordinem, quo decretum Incarnationis esset executioni mandandum, & præordinavit Patrum merita veluti dispositiones, vt diuinitas illud mysterium cum omnibus suis effectibus ab infinita Dei bonitate possent homines obtinere cum omnibus eius circumstantiis, ac præcipue cum circumstantia temporis, vt scilicet coram Deo mererentur, vt eo tempore filius Dei nostram naturam assumeret, quod fuerat ab æterno prædeterminatum, nec longius differretur. Hæc patet ex dictis: nulla enim absurditas est id quod Deus ex æterna sua providentia & voluntate gratuita futurum esse decreuerat in primo signo rationis, voluisse in altero signo rationis quandam aliam causam creatam & moralem habere, scilicet merita Patrum; quamquam exigua valde & inæqualia mysterio ac tanto præmio minimè digna.

VLTIMA CONCL. SS. Patres circumstantias omnes Incarnationis cum ipsa congruè meruerunt.
 Hæc patet ex dictis in vltima parte Controuersie.

CONTRA primam concl. sunt argum. quæ afferunt & soluunt S. D. hic & Med. super hoc 4. dub. 2.

CONTRA tertiam concl. argum. Vsq. Primò Eodem modo philosophandum est de meritis respectu executionis & prædestinationis; ergo si Patres meruerunt de congruo executionem Incarnationis filij Dei; etiam eius prædestinationem meruerunt, & e conuerso si non meruerunt Incarnationem neque meruerunt eius executionem. Resp. falsum esse antec. cuius falsitatem ostendimus loco supra notato, & vberius Aluar. in allegato disp. 37.

Secundò: Si mysterium Incarnationis prædeterminatum fuisset gratis, & non intuitu aliquorum meritorum, necessariò deberet in tempore fieri absque vilo intuitu meritorum; ergo. Probatur assumpta conditionalis; quia voluntas prædestinandi sine meritis efficax esset; ergo sola sufficeret sine alia causa vt haberet effectum in tempore; ergo.

Resp. falsam esse conditionalem assumptam: ad cuius probationem respondetur, antecedens posse duplicem habere sensum: Primus est, vt voluntas prædestinandi excludat omnia merita,

A tam secundum ordinem intentionis, quam secundum ordinem executionis: & in hoc sensu falsum est illud antecedens; quia licet voluntas prædestinandi non includat volitionem meritorum in primò signo rationis, in quo consideratur solus ordo intentionis: includit tamen eam in secundo signo rationis; in quo attenditur ordo executionis, vt à Deo conceptus & volitus; & licet in primo signo rationis non includatur in prædestinatione volitio meritorum explicitè; non tamen excluditur, vt supra notauimus. Secundus sensus est, vt voluntas prædestinandi, quo ad ordinem intentionis sit sine meritis explicitè volitis: & in hoc sensu admissio antecedente negatur illatio; quia voluntas illa pro illo signo rationis, sicut merita non includit ita nec excludit; quæ tamen includit in secundo signo, in quo intelligitur compleri ratio prædestinationis.

Tertio. Si mysterium hoc fuit prædeterminatum non intuitu meritorum, sed ex sola Dei voluntate, fieri non potuit, vt ipsa merita postea in tempore exhibita vim aliquam haberent ad impetrandam Incarnationem; ita vt in executione ex meritis dari diceretur, quia ex priori illa voluntate in tempore fieret. Resp. antec. huius conditionalis, & totam ipsam conditionalem nõ esse diuersam ab illo antecedente, cuius sensum distinximus in præcedente responsione: & idè distinguendâ esse eodè modo & in priori sensu negandum est voluntatem prædestinandi esse sine meritis: in secundo verò sensu admissio antecedente, neganda est consequentia. Sed contra resp. hanc militat aliud argumentum Vsq.

quoniam diuersa est (inquit) ratio mediorum quæ physica dicuntur & moralium: nam physica media reali actione conducunt ad consequendum finem constitutum: in intentione autem voluntatis prior est constitutio finis electione mediorum; contra verò in executione & effectione prior est efficacia mediorum quàm consecutio finis; at media moralia, qualia sunt merita, non sunt media physica quæ actione aliqua reali ad consecutionem finis operantur, sicut medicina operatur ad sanitatem, sed solum sunt causa consequendi finem per modum impetrationis relata ad voluntatem eius, qui confert alteri finem; ergo meritum nunquam in tempore potest esse medium, nisi moueat voluntatem alius ad conferendum finem; ergo eadem merita debent præcedere in intentione; ergo Deus ita confert finem in tempore propter merita & ex meritis, vt eodem modo in æternitate non nisi ex præscientia illorum dare illum præfiniat. Prima consequentia patet. Secunda probatur; quia est eadem voluntas dandi in executione & in consultatione, & ab eodem moueri debet. Vltima verò consequentia probatur: Nam alioquin non esset eadem voluntas in Deo ab æterno prædestinandi finem & in tempore dandi illi.

Resp. secundum ordinem intentionis loquendo, finem mediorum moralium dupliciter posse considerari: Vno modo secundum se, prout scilicet est quoddam bonum appetibile à voluntate & hoc modo nõ est finis, nisi radicaliter seu fundametaliter; Alio modo, prout exercet actu rationis finis seu prout actu finalizat. Exempli gratia, Regnum à Cæsare appetitum dupliciter potest considerari; vno modo vt quoddam bonum secundum se: alio modo vt exercet rationem finis; quatenus scilicet propter ipsi appetitum amicitia Ciceronis apti ad persuadendum, vt Cæsar acciperetur in regem, & fauor populi vel optimatum, ad quos spectat electio: & finis quidè primo modo sumitur.

Obiectio: 2a

Sol.

Replicat.

Sol.

do sumitur

do sumptus prius est volitus quam secundo modo; prius enim Cæsar appetit regnum secundum se consideratum, quam velit & eligat media ad ipsius acquisitionem ordinata; atque adeo quam appetat Regnum, prout exercet rationem finis: Sic igitur secundum ordinem intentionis Incarnatio, prius fuit à Deo volita, prout est quoddam bonum secundum se, & in ordine ad humani generis redemptionem. Deinde volita fuit ut finis meritorum Sanctorum Patrum: & ita merita Sanctorum Patrum fuerunt secundum hunc ordinem posterius volita; at secundum ordinem executionis, ut sic, & effectiois moralis prius volita sunt Patrum merita quam Incarnatio. *Ad cuius evidentiam scito*, medium morale longe aliter mouere voluntatem, quam moueat finis; quoniam hic mouet ut finis, id est per modum causæ finalis, illud mouet per modum efficientis moralis ad finem ordinati: cōcipitur enim ab intellectu, ut bonum propter aliud: & ideo non mouet voluntatem ad sui appetitionem ut finis, sed ut medium ducens efficienter, non physice sed moraliter ad finem assequendum. Cum autem dico, efficiens morale, dico efficiens media apprehensione & volitione eius propter finem, siue ut ordinati ad finem consequendum: sicut ergo physica media priora sunt in executione & effectioe sua physica quam cōsecutio finis, ita media moralia priora sunt in executione & effectioe sua morali, quæ illis conuenit media apprehensione intellectus & appetitione voluntatis, quam cōsecutio finis; ac proinde secundum ordinem executionis prius fuerunt volita Patrum merita quam Incarnatio. *Ad argum. itaque* admissio antec. cum prima confeg. dico secundam consequentiam falsam esse, si consequens eius loquatur de prioritare secundum ordinem intentionis. Ad cuius probationem respondetur eandem esse voluntatem dandi in executione & in consultatione secundum rem, sed ratione diuersam; quoniam in intentione, id est prout vult finem, quatenus finis est prius vult finem quam media: in executione verò ut executio est à Deo concepta & volita, prius vult media quam finem; quia vult media ut efficientia respectu finis: prior est autem efficientia mediorum quam affectio finis. Nec verum est, voluntatem dandi in consultatione ab eodem moueri, à quo mouetur in executione: quia in consultatione mouetur à fine à quo veluti principio incipit consultatio: in executione verò prout executio distinguitur contra intentionem, mouetur voluntas à medijs effectiue moraliter, ut ante diximus. Posset etiam breuiter dici eandem esse voluntatem, sed non esse eundem ordinem volitorum secundum intentionem & secundum executionem. Si autem sermo sit de prioritare secundum ordinem executionis & effectiois moralis, & sumendo vocabulum intentionis pro volitione, (cum intentio proprie non sit eius, quod est ad finem, sed potius finis) admissa illa secunda consequentia neganda est vltima; quoniam ex hoc, quod merita secundum ordinem executionis & effectiois moralis, quam habent media apprehensione & volitione, mouent voluntatem ad conferendum finem; atque ideo prius ordine executionis volita sunt, non sequitur in bona Metaphys. Deum in aternitate non prædefinire se finem daturum, nisi ex præscientia meritorum: sit enim transitus ab ordine executionis ad ordinem intentionis, ut patet: Verum est tamen, Deum ab aeterno cōcepisse & voluisse ordinem illum executionis, qui fuit in tempore: voluit enim in secundo si-

gno rationis merita Patrum ut quoddam medias causas morales Incarnationis, ut ante diximus: sed ex hoc non sequitur, Deum prædefinisse se missurum filium ex præscientia meritorum: Ad probationem autem vltimæ consequentiæ neganda est illatio; ex dictis enim patet esse eandem Dei voluntatem, qua Deus ab aeterno finem prædefiniuit, & vult ipsum priusquam media. Et quia vult etiam ab aeterno finem acquiri per media, quæ hoc ipso sint executionis ordine priora: ideo in eodem actu volitionis, necesse est distinguere diuersa signa rationis propter duos illos oppositos ordines, scilicet intentionis & executionis, qui nascuntur ex ipsis ordinatorum naturis, scilicet ex fine, & medijs: ille enim ex sua natura prior est intentione: posterior autem in executione vel affectioe; hæc autem scilicet media suapte natura priora sunt in executione: cum prius necesse sit ea agens habere quam finem; eo quod per ea ducatur ad finem: sunt autem intentione posteriora; quia non nisi propter finem primò intentum sunt volita.

CONTRA quartam concl. sunt argum. quæ referunt & soluit Med. in fine Commentarij. Suar. disp. 10. sect. 6. Astur. in allegata q. 5. in resp. ad 4. argum. concl. 4. pag. 482. & Aluar. disp. 17. Contra eandem concl. argum. Vafq. cap. 4. Primò: Quia S. Th. hic ad 3. concedit, B. Virginem meruisse maternitatem; negat autem meruisse Incarnationem: at S. Th. non concedit in B. Virgine meritum condigni respectu maternitatis; sed tantum meritum congrui; ergo negat etiam meritum congrui in B. Virgine respectu Incarnationis; ac proinde multo magis illud negat in SS. Patribus.

Resp. primò. Valde mirum esse, virum hunc audere suam opinionem imponere D. Th. qui tertia sua conclusione contrariam sententiam diuersis verbis expresseerat, quam etiam in vtroque scripto super sententiis perspicue docuit, ut videre est in 3. disp. 4. q. 3. a. 1. ad 2. & 4. Et ad Ambaldum eadem disp. q. vnicā, a. 4. &c. *Secundò dico* D. Th. in illa responsione asserere B. Virginem condigne ex gratia sibi data illum puritatis & sanctitatis gradum meruisse, ut congrue posset esse mater Dei, ut etiam aduertit Med. in fine Commentarij, & ratione probari potest: quia argumentum gratiæ cadit sub meritum de condigno, ut patet ex doctrina D. Th. & expositum in 2. 2. q. 24. a. 6. gradus autem puritatis & sanctitatis, quem sibi meruit B. Virgo, ut congrue posset esse mater Dei, ad augmentum gratiæ pertinet; ergo meriti de condigno pramium fuit.

Secundò: Si antiqui Patres meruissent Incarnationis mysterium in executione, vno ex duobus modis illud meruissent, aut ex gratia ad hoc accepta à solo Deo non intuitu ipsius Christi & meritorum eius, sed sola liberalitate & misericordia ipsius Dei, aut ex gratia accepta à Deo intuitu Christi: at neutro modo SS. Patres meruerunt Incarnationem; ergo: Maior patet ex dictis: Minor, quo ad primam partem probatur; quia Patribus veteris testamenti nihil fuit gratiæ concessum, nisi ex meritis Christi: quo ad secundam verò; quia sequeretur principium meriti cadere sub ipsum meritum, quod est absurdum; ergo nullo modo Patres antiqui Incarnationis mysterium meruerunt.

Resp. principium meriti, ea ratione qua principium est, non cadere sub meritum; mysterium autem Incarnationis principium est omnis meriti SS. Patrum secundum ordinem intentionis &

nis & ad modum finis; prout scilicet fuit in intentione & praedestinatione Dei: & hoc modo consideratum non potuit cadere sub merita Sanctorum Patrum: at secundum ordinem executionis ab aeterno à Deo conceptum & volitum ac in tempore factum, potuit vt primum merita Patrum congrua terminare, vt satis ostendimus in praecedentibus. Et ratio praecipua est; quia meritum congrui non innitur iustitiae sed gratiae & amicitiae; neque necesse est illud habere suapte natura proportionem ad primum aut rationem iustitiae; & ideo non tollit aut diminuit rationem gratiae, quae illi datur vt praemium.

Replica. Sed hanc responsionem impugnat Vasq. primò; quia mysterium Incarnationis fuit principium gratiae & meriti SS. Patrum non solum in intentione & praedestinatione; sed etiam re ipsa futurum; ergò. Probatur antec. quia Incarnatio Christi fuit principium meriti antiquorum Patrum; quia gratia qua merebantur data est illis ex meritis Christi prauiis; at merita Christi prauideri non poterant; quin prauideretur ipse Christus, vt re ipsa & in executione futurus, & non solum vt praedestinatus, & prauiisio Christi futuram eius existetiam & non solum praedestinationem supponebat; igitur Christus vt re ipsa & in executione futurus mouit Dei voluntatem, vt daret gratiam Patribus & fuit principium meriti ipsorum; ita vt non solum verè dicamus: Patres antiqui meruerunt & rectè operati sunt; quia Christus praedestinatus est; sed etiam quia Christus re ipsa venturus erat: quo modo loquendi denotamus ex parte Christi venturi causam, non finalem sed meritoriam: è còtra verò, non licet dicere; ideo antiqui Patres operati sunt vel meruerunt, vt praedestinaretur Christus, aut vt re ipsa veniret; in quo denotaretur causa meritoria ex parte operum antiquorum Patrum; ergò.

Id. Huc argumento, suppositis ijs, quae latissime diximus, q. 1. a. 3. *Controu. vnica*, respondetur praemissis tribus distinctionibus. *Prima distinctio est:* Incarnatio Christi siue Christus ipse & eius merita, & similiter Patrum merita dupliciter possunt considerari: Vno modo, prout ab aeterno sunt in mente diuina praconcepta & volita seu Praedefinita secundum vtrumque ordinem, scilicet intentionis & executionis: *Alio modo*, prout re ipsa producuntur in tempore. *Secunda distinctio est:* in vtraque causa, scilicet finali & effectiua morali duo consideramus, scilicet causalitatem & eius complementum. *Vltima distinctio est:* In causalitate finali duo consideramus, scilicet rationem finalizandi & haec est esse in rerum natura, & conditionem cauendi & haec est esse in intentione: quae duo conueniunt causae finali toto eo tempore quo durat agentis actio: alioquin agens ageret & non propter finem. *Quibus praemis.*

Dico primò, merita Christi & patrum gratiam & merita; quatenus à Deo sunt ab aeterno praconcepta, & praordinata secundum ordinem executionis à Deo volitum, mutua habere causalitatem efficientem moralem, & etiam finalem; quia nimirum vnum vt est à Deo volitum, est alteri ratio, vt sit à Deo volitum; ita vt causalitas referatur ad obiecta volita; non autem ad volitionem, vel etiam vt referatur ad volitionem non secundum se, sed vt terminatur ad volita, vt explicauimus in 1. p. q. 19. a. 5. *Controu. 1.* Et causalitas quidem effectiua ex parte Christi & meritorum eius, perspicua est; quia bona opera Christi siue merita prauiis fuerunt causa meritoria mouens quodammodo effectiue diuinam voluntatē ad volenda & praedefinienda Patrum merita, vt dis-

Naz. in D. T. ho. 3. partem

A positiones ad exhibitionem Christi & meritorum eius ordinata. Causalitas verò finalis ex eo patet, quod Christi gloria finis est totius ordinis gratiae & meritorum purae creaturae, vt ostendimus, q. 1. a. 3. *Contr. vnica*. Gratiae verò & meritis Sanctorum Patrum causalitas cōuenit effectiua moralis respectu Christi & meritorum eius, hoc ipso quod illis meritis Patres Christi merentur Incarnationem; quia causa meritoria est efficiens causa moralis. Sed quoniam, vt supra diximus, merita Patrum rationem habent dispositionis respectu Incarnationis; ideo comparantur ad eā, magis vt causae materiales in genere moris, quam vt causae efficientes morales. Et quoniam vt in *allegata Contro.* diximus reparatio & exaltatio humanae naturae finis est Incarnationis immediatus ac proximus, licet secundarius; ideo gratia & merita Sanctorum Patrum quandam habent finalem causalitatem respectu Incarnationis Christi & meritorum eius. Vt autem in *dicta Contro.* notauimus, causa finalis secundum propriam causalitatem mouet immediate; secundum effectiuam autem causalitatem mouet medio agente ab ipsa finaliter moto. Sic igitur Incarnatio Christi secundum ordinem intentionis mouet Deum finaliter & immediate ad sui volitionem, & etiam ad volenda ea quae ad ipsam vt ad finem ordinantur, qualia sunt gratia & merita Patrum. Secundum ordinem autem executionis eadem Incarnatio mouet effectiue mediante agente scilicet Deo operante Incarnationem & inclinante Patrum voluntates efficaciter ad opera meritoria. Sed Patrum merita, quia secundum vtrumque genus causalitatis à Christi Incarnatione vt principali causa dependent, & non sunt eius finis principalis sed secundarius, verè dici non possunt mouere Dei voluntatem immediate ad volendum & praefiniendum Incarnationis mysterium; iam enim fuerat à Deo volitum, vt finis praecipuus totius ordinis gratiae; sed dici possunt Patrum merita voluntatem quodammodo mouere ad executionem dicti mysterij iam ab aeterno praedefinit; atque ita immediate mouere, tamen per modum finis quam per modum etiam efficientis moralis; vel magis concurrere per modum dispositionis: quatenus scilicet apud Deum immediate merentur Incarnationem de congruo; atque ita mouent Dei voluntatem ad efficiendum Incarnationis mysterium: Et quoniam haec effectio Dei physica est; ideo dici possunt etiam Patrum merita à Deo volita & intenta, vt finis Incarnationis secundarius mouere ad effectiue phylicam mediatē.

Secundo dico, Patrum merita prout sunt iam re ipsa producta, esse causas moraliter; quamuis non efficaciter effectiuas Incarnationis future, & post eorum seculum & mortem à Deo producta: hoc patet quia Patres piijs suis desiderijs ac precibus vt meritis de congruo apud Deum meruerunt, vt Dei filius tali tempore nostram assumeret humanitatem; iam autem diximus causam meritoriam esse causam effectiuam moralem.

Tertio dico, Incarnationem actu iam factā fuisse causam effectiuam moralem meritorum SS. Patrum, quo ad eorum perfectionem & complementum, quod habuerunt ex gratia Christi capitali.

Quarto dico, eandem Incarnationem Christi iam factam non causasse tunc actu effectiue gratiam, & merita Patrum quo ad eorum substantiam proprie loquendo, sed antiquam suam respectu eorum cōplese causalitatem. Prima pars probatur; quia causa in actu respondet effectus in actu; qui scilicet actu saltem dispositiue pro-

T cedat

cedat à causa: tempore autem Incarnationis iam erant producta Patrum merita: Secunda verò pars probatur; quia tunc Christus Deo sua obtulit merita, quorum respectu iam antea Deus antiquis Patribus gratiam infuderat: qua congruè possent Incarnationis mysterium promereri.

Quintò dico, eandem Christi Incarnationem actu productam actu finalizasse Patrum merita ad eam, ut finem obtinendam ordinata, non quia tunc incipiat actu finalizare; nam ab æterno ut à Deo prædefinita, tanquam finis gratiæ & meriti SS. Patrum finalizabat; & multò magis positus in actu meritis Sanctorum Patrum ad eam, ut ad finem ordinatis: sed ideo finalizavit actu producta; quia actum finalizandi complevit. Legenda sunt ea, quæ latè & subtiliter scribit Cai. & alij post eum in 1. 2. q. 1. a. 1. de causalitate finali.

Ad argum. in forma, dico primò; Mysterium Incarnationis futurum, id est secundum esse in rerum natura, quod ab æterno non erat; & tamen suo modo causabat finaliter & effectivè moraliter, ut ante diximus, fuisse principium gratiæ & meriti Sanctorum Patrum utroque modo, scilicet finaliter & effectivè moraliter, pro tempore tamen à Deo prædefinito. Nec tamen sequitur, Patres non meruisse de congruo Incarnationem secundum eius substantiam & quo ad complementum causalitatis effectivè ipsius Incarnationis; & quatenus per eam complenda erant gratia & merita Patrum: & secundum hoc falsa est argumenti consequentia; quia non implicat contradictionem, mysterium Incarnationis esse causam moraliter effectivam gratiæ & meritorum Patrum, antequam essent Patres, aut eorum merita; & Patres mereri Incarnationem, ut est completiva gratiæ, & meritorum: sic enim non est principium gratiæ & meritorum, sed quasi terminus & perfectio: Probatio verò antecedentis hoc solum euincit, quod Incarnatio Christi secundum esse reale in rerum natura fuerit principium gratiæ & meritorum Patrum, non ut ea primò causans; quia iam erant causata; sed ut sua circa ea iam producta complens causalitatem. Iam autem diximus Patrum gratiam & merita fuisse producta, quo ad eorum substantiam non autem quo ad complementum, quod solum habere potuerunt post exhibitum Incarnationis mysterium: & circa hoc versantur Patrum merita: & secundum hoc dici possunt meruisse Incarnationem; & ut Christus re ipsa veniret, ut actum merendi compleret, per actualem operationum exhibitionem & ut gratiæ & meritis Patrum ultimum afferret complementum. *Secundò respond.* nullum inconueniens esse, Patres meruisse de congruo Incarnationem, & merita Christi nondum actu exhibita fuisse, & tamè gratiam & merita Patrum eis fuisse data ex meritis Christi gratis prædestinatis & præiis; quia meritum congrui nõ repugnat gratiæ. Et rursus non meruerunt Incarnationem secundum eam rationem, qua fuit principium gratiæ & meriti Sanctorum Patrum, ut ante diximus.

Replica 2. *Secundò arguit eandem responsionem*: Quoniam hoc est discrimen inter causam efficientem physicam, seu media physicè operantia ad consecutionem finis, & causam meritoriam seu merita ipsa, quæ sunt causa mercedis, quòd causæ & media quæ physicè operantur ad consecutionem finis re ipsa attingunt efficacia sua finem ipsum, neque operantur in illum mouendo aliquam voluntatem, & ita in executione sunt priora ipso fine; licet finis fuerit prior in intentione, id est in voluntate operantis: at ve-

ro merita, quæ sunt media moralia, nunquàm operantur re ipsa ad finis consecutionem, nisi mouendo voluntatem alicuius; ergò, siue in intentione, siue in executione, semper merita præcedere debent retributionem; ergò, si merita Sanctorum Patrum fuerunt causa moralis Incarnationis, ac proinde meritorum Christi, quæ ex ipsa Incarnatione ortum habuerunt, sequitur fuisse causam, tam in æterna electione quam in executione, quasi mouendo voluntatè Dei ad prædestinandum mysterium Incarnationis in præscientia, & in tempore illud faciendi; ergò non possumus dicere, mysterium Incarnationis fuisse prius in intentione quam merita Sanctorum Patrum, & posterius illis in executione, &c. *Resp.* falsam esse primam conseq. quia res apprehensa & volita dupliciter potest mouere voluntatem ad aliquid aliud volendum: *Primo modo* per modum finis, qui mouet ad electionem eorum, quæ fini consequendo sunt idonea: *alio modo*, per modum medij moraliter efficientis, quod mouet voluntatem alterius ad aliquid efficiendum in actu, puta ad retribuendam mercedem benè merenti: vel etiam ad gratiam alteri concedendam: primo modo scilicet per modum finis Incarnatio siue Christus cum omnibus suis perfectionibus ac meritis mouet Dei voluntatè ad gratiam & merita patribus concedenda, & etiam secundo modo non quomodocunque, sed ut prima causa effectiua in genere causæ meritoria: Merita verò patrum, mouerunt Dei voluntatem dupliciter; *Primò* ut finis secundarius Incarnationis præuentus ab ipsa Incarnatione, ut fine principali gratiæ & meriti Sanctorum Patrum; atque ideo non potuit mouere ad electionem, aut prædestinationem Incarnationis; quæ iam in primo signo rationis intelligitur à Deo prædefinita. *Secundò* mouerunt Dei voluntatem moraliter effectivè ad exhibendum Incarnationis mysterium cum omnibus eius perfectionibus & meritis: quæ motio manifestè pertinet ad ordinem executionis: quemadmodum enim causa physica exequendo præconceptum ac prædefinitum ordinem reali sua efficacia finem attingit; ita causa moraliter efficiens exequendo præconceptum ordinem media conceptione & volitione, quam de ipsa habet; non ipsa causa moralis, sed aliud, attingit effectum: exempli gratia: princeps vult ciuitatem ab hostibus captam recuperare, ad hunc finem bonum esse iudicat uti opera cuiusdam strenuissimi Ducis; & ut suauius ac melius agat negotium, vult sibi à populo captiuo preces porrigi, ut strenuum illum Ducem ad eum ab inimici tyrannide liberandum mittat, & ita denum exequendum esse decreuit. In hoc exemplo manifestè constat preces à populo captiuo porrectas non mouere finaliter animum Principis, nec habere rationem principij secundum ordinem intentionis, nec esse causam mouentem effectivè animum Principis ad eligendum Ducem illum, sed esse tantum causam motiuam ordinem ad exhibendum Ducem iam electum: quia scilicet preces illæ apprehensæ, & iam antea volitè mouent, ut media ad hunc finem electa Principis animum ad exhibendum actum, quod medijs populi precibus exhibere decreuerat; atque ita preces media principis voluntate per eas mota causant effectivè exhibitionem ducis, & sunt illa priores secundum ordinem executionis; posteriores autem secundum ordinem intentionis: sic in proposito, &c.

Alia

Alia eiusdem authoris argumenta ex preno-
tatis facile diluuntur.

*Cont. eandem
cōcl. obi. 1.* Contra eandem concl. argum. Pelantius; primò;
quia Fulg. lib. de Incarnatione, cap. 7. Glossa. in
Psal. 73. Hierony. Dialogo primo contra Pelag. &
alii ex Patribus negant absolūtē Incarnationem
factam esse ex meritis; ergò videtur excludere
Sol. omne meritum etiam de congruo. Resp. SS. Pa-
tres loqui de merito simpliciter & propriè di-
cto, quod est meritum ex condigno; & ideo fal-
sa est argumenti consequentia.

obi. 2. Secundò, August. de Prædestinatione SS. c. 15.
vult Incarnationem ita esse factam gratis, sicut
gratis datur gratia: at hæc datur sine ullis meri-
tis etiam de congruo; ergò. Resp. August. loqui
de Incarnatione in ordine ad merita Christi; nō
autem in ordine ad merita SS. Patrum; & ita cur-
rit similitudo, ut quædam nullus potest etiā
de congruo sibi mereri primam gratiam, sed al-
teri; ita Christus sibi non meruerit Incarnatio-
nem, quam SS. Patres congruè meruerunt; non
quidem illi sed sibi & humano generi.

obi. 3. Tertiò: Deus propter merita Christi mouetur
ad dandam gratiam antiquis Patribus & merita
non sunt, nisi solum existentia in præsentia
Dei; ergò necesse est, ut fuerint præiusta futura
independentè à meritis Sanctorum Patrum; er-
gò hæc non potuerunt esse illius meritoria. Pro-
batur prima consequentia: quia nunquā id quod
est prius causalitate, posterius sit in eodem ge-
nere causæ, etiam quo ad executionem; sed sem-
per in eodem genere prius est, licet possit esse
posterius tempore, vel in aliquo alio genere, ut
patet in sanitate, quæ semper tam in intentione,
quàm in executione prior est medicina in gene-
re causæ finalis; posterior autem utroque modo
in genere causæ efficientis. Resp. nullam esse pri-
mam consequentiam, si sermo sit in consequen-
te de dependentia Christi, & meritorum eius à
meritis Patrum secundum omnem rationem, &
modum dependentiæ sumendo latè dependen-
tiam, prout etiam id quod ex merito congrui
veluti ex causa datur, dici potest ab eis depende-
re, quo ad eius acquisitionem à meritis. Ad pro-
bationem consequentiæ negatur antecedens lo-
quendo de eadem re secundum diuersam ratio-
nem & modum dependentiæ, ut patet ex dictis:
nulla enim repugnantia est merita SS. Patrum
quo ad substantiam dependere à meritis Christi
in genere causæ meritoria merito condigni; &
eadem merita esse congruè meritoria aduentus
Christi & meritorum eius, quatenus hæc meri-
ta completiua sunt gratiæ & meriti SS. Patrum;
atque ita diuersa ratione esse priora & posteriora.
Vel dicas merita sanctorum Patrum esse dis-
positionem ad Saluatorem à Deo missum reci-
piendum.

obi. 4. Quartò: Si SS. Patres meruerunt Incarnatio-
nem; sequitur post lapsum hominis sibi meruisse
habere redemptionem; ergò primum princi-
pium redemptionis nō esset ex Deo sed ex no-
bis, quod est Pelagianum. Resp. nullam esse con-
sequentiā, quia gratia qua meruerunt ex congruo san-
cti Patres Incarnationem, erat à Deo & ex me-
ritis Christi; nec innitebantur merita Patrum
iustitiæ sed beneuolentiæ Dei: & ideo nec tol-
lunt nec minuant rationem gratiæ in beneficio
redemptionis.

Solut. Contra sextam concl. sunt plura loca di-
uina scripturæ, quæ referunt & exponunt Sua-
rez disp. 10. sect. 6. & Asturicensis in alleg. quæst. 5.
pag. 475. Hæc verò sunt. Psal. 11. Propter mi-
seriam inopiam, & genitum pauperum nunc exur-

Agam dicit Dominus. Psal. 71. Cito anticipent nos
misericordie tue. Isaia 4. Vinum dirumpetis Cæ-
los, & descenderes. Et capit. 51. Cito veniet sa-
lus tua. Abacuch 2. Veniens veniet, & non tar-
dabit. Daniel. 9. Septuaginta hebdomada abbre-
uiata sunt, &c. Quæ omnia de acceleratione
in sensu septimæ conclusionis sunt intelligen-
da

CONTRA Vltimam concl. argum. Rada: Si obi. cont.
liceret asserere Abraham & David meruisse de
congruo ut fieret illis specialis de Christo
promissio, & B. Virginem ut congruè dispo-
neretur ad Christi conceptionem, simili ratio-
ne liceret affirmare populum Hebræorum me-
ruisse, ut ipsum Deus in populum peculiarem
eligeret contra illud, Deuter. 9. Neque enim pro-
pter iustitias tuas, &c. Et confirmatur; quia iam
omnes circumstantiæ Incarnationis ante præ-
iusta merita Patrum fuerant à Deo prædetermi-
nata; ergò. Probatur antecedens; quia per specia-
lem gratiam ordinabantur illis Patres antiqui
ut se disponerent congruè ad Incarnationem,
scilicet Abraham & David, ut fieret illis specia-
lis de Christo repromissio, & beata Virgo ut cō-
gruè disponeretur ad Christi conceptionem; er-
gò illa gratia supponebat electionem ad hæc mu-
nera, quæ sunt Incarnationis circumstantiæ; er-
gò hæc electio non cecidit sub merito; sed po-
tius ipsum meritum ab ea processit. Secundo:
quia homines non se disposerunt ad susceptio-
nem Incarnationis tali tempore, potius quam a-
lio, nisi per auxilium gratiæ omnia merita præ-
cedens: sed quod hoc auxilium datum fuerit
potius hoc tempore quàm alio ex sola Dei vo-
luntate processit; ergò prima temporis prædefi-
nitio, quo Christus incarnari debuit; non fuit
ex meritis hominum præiustis, sed ex sola Dei
voluntate; idemque de alijs Incarnationis cir-
cumstantijs dicendum est. Respond. nullam esse
consequentiam; quia plus est mereri electionem,
quàm rem ipsam electam: nos autem non asseri-
mus sanctos Patres meruisse electionem, aut præ-
destinationem circumstantiarum; sed ipsas cir-
cumstantias iam à Deo prædefinitas. Ad confirma-
tionem negatur consequentia; quia potest eadem
res fieri pluribus titulis debita, & ut talis ijs qui-
bus debita est exhiberi; ut supra diximus de glo-
ria corporis Christi, quæ illi debebatur ex ani-
mæ gloria; ex qua naturaliter sequebatur; & ta-
men facta est illi debita ex merito passionis. Sic
Incarnatio Verbi diuini cum omnibus circum-
stantijs nobis à Deo ex diuina & æterna prædefi-
nitione, veluti causa principali debebatur; & ta-
men voluit eam alio titulo nobis deberi, scilicet
ex merito congrui, veluti medio ad eam suauiter
hominibus exhibendam.

TERTIA CONTROVERSIA.

An Beata Virgo condignè, aut congruè meruerit
esse Mater Dei?

QVIDAM ex antiquis Theologis, quos refe-
runt hic recentiores, asserunt Beatam
Virginem meruisse de condigno esse matrem
Dei; ex his præcipui sunt Gab. in 3. disp. 4. q. v-
nica, art. 3. dub. 3. Almainus q. 1. dub. 3. Maior
q. 4. in fine, & Abul. Paradoxi. c. 34. & 38. Alij
verò antiquiores moderatius se loqui putantes
dicunt Beatam Virginem non de condigno, sed
de digno maternitatē sibi diuinā meruisse: ita S.